

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 3
Rotel 33

DOM
2022-02-23
Göteborg

Mål nr
T 6154-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göteborgs tingsrätts dom den 19 november 2020 i mål nr T 3130-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Alexandra Lindblom, 19920805-0865
c/o advokaten Magnus Forsman, Box 114, 941 23 Piteå

Ombud: Advokaten Magnus Forsman
Box 114, 941 23 Piteå

Motpart

If Skadeförsäkring AB, 516401-8102
106 80 Stockholm

Ombud: Försäkringsjuristen Thomas Sevebrant
If Skadeförsäkring AB, 106 80 Stockholm

SAKEN

Trafikskadeersättning

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Med ändring av tingsrättens dom i huvudsaken förpliktar hovrätten If Skadeförsäkring AB att till Alexandra Lindblom betala 1 718 831 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på

- a) 292 800 kr från den 1 januari 2012,
- b) 204 100 kr från den 1 januari 2013,
- c) 198 419 kr från den 1 januari 2014,
- d) 197 340 kr från den 1 januari 2015,
- e) 196 199 kr från den 1 januari 2016,
- f) 195 336 kr från den 1 januari 2017,
- g) 220 247 kr från den 1 januari 2018 och på
- h) 214 390 kr från den 1 januari 2019, allt till dess betalning sker.

Dok.Id 602184

Postadress
Box 40
401 20 Göteborg

Besöksadress
Packhusplatsen 6

Telefon
031-701 22 00
E-post: hovratten.vastrasverige@dom.se
www.vastrahovratten.domstol.se

Telefax
-

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

Med ändring av tingsrättens dom i fråga om rättegångskostnader befriar hovrätten Alexandra Lindblom från skyldigheten att ersätta If Skadeförsäkring AB för rättegångskostnader vid tingsrätten, och förpliktar If Skadeförsäkring AB att ersätta Alexandra Lindblom för rättegångskostnader där med 226 951 kr, varav 146 016 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 19 november 2020 till dess betalning sker.

Det som tingsrätten har förordnat om sekretess ska fortfarande gälla.

Sekretessbestämmelsen i 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen ska även i fortsättningen vara tillämplig för de uppgifter som har lagts fram vid hovrättens huvudförhandling respektive hänvisning inom stängda dörrar beträffande Alexandra Lindbloms hälsa eller sexualliv, dock endast i den utsträckning som uppgifterna inte finns intagna i hovrättens dom.

If Skadeförsäkring AB ska ersätta Alexandra Lindblom för rättegångskostnader i hovrätten med 81 208 kr, varav 50 470 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 23 februari 2022 till dess betalning sker.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Alexandra Lindblom har yrkat att hovrätten bifaller hennes talan vid tingsrätten och befriar henne från skyldigheten att betala If Skadeförsäkring AB:s (nedan If) rättegångskostnader där.

If har motsatt sig ändring av tingsrättens dom.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

GRUNDER FÖR TALAN OCH UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Parterna har åberopat samma grunder och omständigheter som vid tingsrätten.

If har förtydligat sin inställning när det gäller trafikskadeersättning avseende inkomstförlust på följande sätt. För det fall Alexandra Lindblom kan göra klart mer sannolikt att hennes arbetsförmåga har samband med olyckan än att den har någon annan orsak, har If medgett hennes andrahandsyrkande. Om Alexandra Lindblom dessutom kan göra sannolikt att hon skulle ha klarat eftergymnasiala studier har If medgett hennes förstahandsyrkande.

Hovrätten har tagit del av samma bevisning som tingsrätten. Ljud- och bildupptagningarna av förhören där med Alexandra Lindblom, Johan Träff, Jelene Lindblom, Eva-Marie Laurén, Hans Ottosson och Håkan Persson har spelats upp.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Utgångspunkter för prövningen

Såvitt är aktuellt här utgår trafikskadeersättning för personskada som uppkommer i följd av trafik (se 8 § trafikskadelagen). I fråga om trafikskadeersättning tillämpas bl.a. 5 kap. skadeståndslagen (se 9 § trafikskadelagen). Bestämmelser om skadestånd till den som har tillfogats personskada finns i 5 kap. 1 § skadeståndslagen.

Tingsrätten har redovisat vad som gäller i fråga om bevisbörda och beviskrav. Hovrätten, liksom parterna, instämmer i tingsrättens redovisning och bedömning i dessa delar. När det gäller orsakssambandet ska Alexandra Lindblom göra klart mer sannolikt att trafikolyckan har samband med hennes arbetsförmåga – eller som tingsrätten uttryckt det, har bidragit till den – än att hennes oförmåga har uppkommit oberoende av olyckan. Tingsrätten har anfört att bedömningen ska göras utifrån den situation som Alexandra Lindblom befann sig i vid skadetillfället. Hovrätten finner anledning att utveckla detta något.

Målsättningen i skadeståndsrätten är att ersätta den skada som har åstadkommit av den skadeståndsgrundande händelsen. Psykiska eller fysiska defekter som har andra

orsaker ska i princip inte ersättas skadeståndsvägen. Att så ändå kan bli fallet beror på svårigheterna att i en komplicerad skadebild särskilja de skadeståndsgrundande följderna av skadehändelsen från andra fysiska och psykiska defekter hos den skadelidande. Man får i skadeståndssammanhang i många fall ”ta människan som hon är”, eller ”i befintligt skick”. Särskilt gäller detta när en person med allmänt dåligt hälsotillstånd drabbas av en skadeståndsgrundande olyckshändelse. Då kan skadeståndet komma att omfatta ersättning för arbetsförmåga och andra skadeföljder trots att dessa till en del kan bero på det dåliga hälsotillståndet. (Se Bengtsson och Strömbäck, Skadeståndslagen [1 januari 2021, Version 7, JUNO], kommentaren till 5 kap. 1 §, avsnitt 5:1.4.) I rättsfallet NJA 1978 s. 281 hade den skadade under en lång tid lidit av psykiska och neurologiska besvär med symptom liknande dem som hon föredde efter olyckan. Vid bedömningen om hennes totala arbetsförmåga efter olyckan var att hänföra till den sjukdom som hon redan led av då olyckan inträffade, eller hade samband med olyckan, fäste Högsta domstolen avseende vid bl.a. att hon vid tiden för olyckan hade en god prognos och hade utfört arbete i betydande omfattning. Av det tidsmässiga sambandet mellan olyckan och hennes totala arbetsförmåga ansågs framgå att olyckan i vart fall utlöste den totala arbetsförmågan, och det hölls för sannolikt att hon skulle ha varit i varje fall partiellt arbetsför om olyckan inte hade inträffat.

De sakkunnigas kompetens, skälen som åberopats och underlaget för deras bedömningar

När det gäller bedömningen av de hörda sakkunniga experternas kompetens konstaterar hovrätten att samtliga har lång erfarenhet inom sina respektive områden. Hovrätten finner dock anledning att notera följande när det gäller de skäl som åberopas och underlaget för deras bedömningar.

Av den utredning som har lagts fram – i stor utsträckning sakframställningsvis, av allt att döma eftersom uppgifterna som sådana är ostridiga – framgår att de flesta experter som har uttalat sig i ärendet, hörda eller inte, har bedömt att ärendet är komplicerat eftersom det innefattar såväl neurologi som psykiatri. Även sociala faktorer hänförliga

till skolgången har berörts. Det har i olika sammanhang framförts behov av att få fram olika discipliners expertis (neurologi och psykiatri). Så även i de vittnesmål som hölls vid tingsrätten, då Johan Träff uttalat sig om det område där han är expert (neurologi och klinisk neurofysiologi) medan Hans Ottosson och Eva-Marie Laurén har uttalat sig i egenskap av specialister i psykiatri. I detta hänseende avviker Håkan Persson, som i sin egenskap av specialist inom neurologi har uttalat sig i fråga om symptom som funnits före skadan ur en neurologisk synvinkel trots att någon neurologisk diagnos inte ställdes före olyckan och att symptomen kan ha berott på annat. Även om han, som tingsrätten skriver, lämnat en klar och tydlig berättelse finner hovrätten anledning att tillmäta hans uppgifter ett lägre bevisvärde än vad tingsrätten har gjort.

Vidare anser hovrätten att Johan Träffs vittnesmål har ett högre bevisvärde än vad tingsrätten har funnit. När det gäller hans utgångspunkter för prövningen, som han valt att formulera som vem, när, vad, hur och annat – så har han utvecklat vad han menade i termer som hälsotillstånd före, vad har hänt, vad är det för trauma, skador och konsekvenser, finns kontinuitet, kvarstår besvären och finns annat som kan förklara? Hans angreppssätt synes överensstämma med de kriterier som används vid sambandsbedömningar. Hovrätten fäster inte heller någon avgörande vikt vid Johan Träffs uttalanden kring att ”vända på dygnet” – han uttalade också att det fanns uppgifter om ett ökat sömnbehov före olyckan och var tydlig med att de besvär som han ansåg vara skaderelaterade är de kognitiva besvären som tillkommit efter den första utredningen 2008 i form av mental trötthet, vilket han menade inte var samma sak som ett ökat sömnbehov. Däremot anser hovrätten att Johan Träffs resonemang kring graden av arbetsförmåga var svårt att följa, vilket emellertid inte får någon betydelse med hänsyn till att If vitsordat Alexandra Lindbloms beräkningar för det fall ett samband mellan olyckan och arbetsförmågan kan göras klart mer sannolikt.

Liksom tingsrätten har funnit ska Eva-Marie Lauréns uppgifter tillmätas ett högt bevisvärde.

När det gäller Hans Ottossons vittnesmål noterar hovrätten att han utgår från att det före olyckan ställdes en ADHD-diagnos på Alexandra Lindblom. Såvitt har

framkommit av det material som gått igenom vid huvudförhandlingen, bedömdes att Alexandra Lindblom hade svårigheter inom ADHD-området men inte att hon före olyckan diagnostiserades med ADHD. Hans Ottosson beskriver också funktionsproblem med anknytning till en diagnos som inte framkommer i materialet i övrigt. Han talade också om problem vid exekutiva funktioner, och på fråga om det framgår i journalmaterialet svarade han att det ”indirekt finns sådana tecken”. Hans Ottossons slutsatser i denna del framstår som dåligt underbyggda. Vidare framgår av Hans Ottossons yttrande att han under rubriken ”talar emot” [att besvären har samband med skadefallet, hovrättens anmärkning] har tagit upp ett yttrande av Håkan Nyman från 2013. På fråga vid huvudförhandlingen i tingsrätten om han hade tagit del av Håkan Nymans reviderade uppfattning i ett yttrande från 2015, svarade Hans Ottosson att han hade gjort det, att han inte kunde utesluta att det var som Hans Nyman skrev men att det ”inte går att utesluta att det kan handla om annat också” och att skiljaktiga utredningsresultat kan ha många förklaringar. Han vidhöll sin uppfattning om skadornas orsak men svarade knappast på frågan om varför han gjorde det efter att han tagit del av det kompletterande yttrandet. Hans Ottossons yttrande och slutsatser framstår mot den bakgrunden som något vinklade och hans uppgifter kan inte ges något större bevisvärde.

När det gäller utlåtandet från samrådsbedömningsmötet den 4 maj 2015 gör hovrätten ingen annan bedömning än tingsrätten när det gäller bevisvärdet, dvs. att utlåtandet har ringa värde som bevis. Hovrätten baserar slutsatsen främst på bristerna i formuleringen av frågorna och de inbördes motstridiga svaren på dem.

Har Alexandra Lindblom gjort klart mer sannolikt att hennes besvär och arbetsoförmåga har samband med olyckan än att de har andra orsaker?

Målet innefattar en komplicerad sambandsbedömning med hänsyn till de bekymmer som Alexandra Lindblom ostridigt hade före olyckan, bl.a. i form av stort sömnbehov och koncentrationssvårigheter. Det står genom den muntliga och skriftliga bevisningen klart att Alexandra Lindblom visade likartade symtom såväl före som efter olyckan, därmed inte sagt att symtomen hade samma orsak. Liksom tingsrätten har noterat

synes det främst vara neurologiska besvär som medverkat eller bidragit till arbetsförmågan efter olyckan, inte ortopediska.

Utifrån de kriterier som används vid sambandsbedömningar står det inledningsvis klart att olyckan som sådan varit så allvarlig att den kan ge upphov till de besvär som Alexandra Lindblom har. Trafikskadenämnden har bedömt att Alexandra Lindblom efter olyckan har nedsatt mental uthållighet och nedsatt minnesförmåga och att de neurologiska besvären motsvarar en invaliditetsgrad på 10 procent. If har rättat sig efter den bedömningen och betalar ut ersättning med 50 000 kr per år, även om de i målet inte godtar bedömningen. Håkan Persson har bedömt de skaderelaterade besvären till 5 procent. Johan Träff har bedömt att Alexandra Lindbloms hjärnskada motsvarar en medicinsk invaliditet om cirka 12 procent. *Graden av trauma* talar därmed enligt hovrättens bedömning i sig för ett samband.

När det gäller *symptomdebut* i anslutning till olyckan, kan konstateras att Alexandra Lindblom drabbades av bl.a. blödningar i både höger och vänster pannlob samt vänstra hjässloben. Hon hade mer direkta symptom av traumat i början (dubbelseende, huvudvärk m.m.), vilka senare blev mer lika de besvär som hon hade även före olyckan (bl.a. trötthet och koncentrationssvårigheter).

Beträffande *kontinuitet i besvären* har If gjort gällande att det fungerade bättre i skolan efter olyckan, att Alexandra Lindblom i mars 2009 klarade att gå två till fyra timmar per dag i skolan och att hon gick ut nionde klass. If har pekat på att det enligt en journalanteckning fyra månader efter olyckan framgår att hon inte visade några uppenbara hjärnskadetecken eller någon avvikande besvärsutveckling. Håkan Persson har ansett att den omständigheten att Alexandra Lindblom, när hon arbetsprövade 2011 inte klarade av att arbeta två timmar per dag, inte är en förväntad utveckling. Mot detta kan anföras att Alexandra Lindblom enligt en anteckning ett halvår efter olyckan inte var återställd, utan att besvär kvarstod genom att hon såg suddigt, hade dubbelseende, koncentrationssvårigheter och smärta i huvudet. Vidare är det utrett att Alexandra Lindblom när hon kom tillbaka till skolan hade med sig sin mamma som stöd, och att skolgången – som redan var anpassad så till vida att hon gick i en liten grupp –

anpassades ytterligare i fråga om tider och dagar. Enligt Eva-Marie Lauréns bedömning hade skolarbetet tidigare fungerat bra när Alexandra Lindblom väl var där. Mot bakgrund av att Alexandra Lindblom i vart fall tidigare hade haft grundförutsättningarna för inläring, och med hänsyn till de stödinsatser som fanns runt henne under våren 2009, anser hovrätten att det inte går att dra slutsatsen att hennes skada måste ha blivit bättre under denna period. Det har således funnits en kontinuitet i besvären.

Den avgörande frågan blir därmed om de problem som Alexandra Lindblom hade före olyckan skulle ha medfört en arbetsoförmåga även om inte olyckan inträffat, dvs. om det finns *konkurrerande skadeorsaker*.

När det gäller sömnbehovet har Alexandra Lindblom i sitt förhör berättat att hon inte mindes att hon sov så mycket, utan att hon sedan mamman sjukanmält henne brukade göra sig i ordning och gå ut eftersom hon inte ville vara i skolan. Hon har även berättat att hon efter skoltid träffade kompisar. Det sista har bekräftats av hennes mamma. Oaktat detta, står det klart att det stora sömnbehovet var väl dokumenterat före olyckan, och även därefter i bl.a. handlingar till Försäkringskassan. Symptomen har således funnits både före och efter olyckan. Detta innebär dock inte att orsaken måste ha varit densamma. Håkan Persson har ansett att sömnproblemen kan ha haft neurologisk orsak, men faktum kvarstår att Alexandra Lindbloms sömnbehov inte blev utrett och diagnostiserat före olyckan och att övriga experter synes ha ansett att hennes problem före olyckan har varit av psykiatrisk art.

Alexandra Lindblom och hennes mamma har berättat att Alexandra Lindblom sedan tidig ålder blivit mobbad i skolan. Detta är inte något som framträder tydligt i BUP:s journalanteckningar, men det finns sådana noteringar. Hovrätten anser att ovanstående talar för att det finns ett utrymme för att Alexandra Lindbloms sömnproblem i vart fall delvis kan ha haft en koppling till hennes ovilja att gå till skolan av olika skäl. Det kan också konstateras att Alexandra Lindblom ostridigt klarade av att ha ett sommarjobb sommaren innan olyckan, även om omfattningen och villkoren inte är närmare utredda. Alexandra Lindbloms mamma har också berättat att Alexandra Lindblom ”levde upp” på somrarna när hon inte behövde gå i skolan. Vidare, som If fäst vikt vid, klarade

Alexandra Lindblom att gå i skolan i viss utsträckning under våren i nionde klass. Det framstår inte som att sömnbehovet skulle ha varit något större problem för Alexandra Lindblom då. Det finns också en journalanteckning från tiden före olyckan om att Alexandra Lindbloms sömn förbättrats sedan hon fått testa en medicin. Eva-Marie Laurén, som hovrätten fäster tilltro till, har ansett att If:s läkare inte har tagit hänsyn till att Alexandra Lindblom var i tonåren och hade psykosociala problem, vilka Eva-Marie Laurén har ansett vara övergående. Vidare synes inte sömnbehovet vara det största problemet efter olyckan, utan den stora uttröttheten, eller ”fatigue”, som Johan Träff beskrivit som något annat än ett stort sömnbehov. Utifrån det anförda anser hovrätten att det finns tillräcklig många omständigheter som talar för att Alexandra Lindbloms dokumenterade sömnbehov före olyckan kan ha haft andra orsaker än hennes uttrötthet efter olyckan, och att det är alltför långtgående att dra slutsatsen att en odiagnostiserad trötthet hos en 16-åring med skolproblem och ångest skulle ha lett till arbetsförmåga i vuxen ålder. Det beskrivna sömnbehovet bör därmed inte ses som en konkurrerande skadeorsak.

Det står klart att Alexandra Lindblom hade koncentrationsproblem före olyckan. Det uttalades i den neuropsykiatriska utredningen som gjordes 2008 att hon hade svårigheter inom ADHD-området, främst då vad gäller uppmärksamhet. Tämmligen stort fokus har lagts vid eventuella – och i så fall signifikanta – skillnader mellan den neuropsykiatriska utredning som gjordes före olyckan och de uppföljande utredningar som gjorts efteråt. Skillnaderna är bedömda i olika yttranden som är processmaterial i målet, men där ansvariga läkare inte är hörda. Det är svårt att dra några långtgående slutsatser av dem. Som har framgått ovan anser hovrätten att Alexandra Lindbloms problem före olyckan är att hänföra till Hans Ottossons och Eva-Marie Lauréns expertisområde. Hovrätten har ansett att Hans Ottossons slutsatser i detta avseende inte har något större bevisvärde. Eva-Marie Lauréns uppfattning, som hovrätten fäster stor vikt vid, är att Alexandra Lindblom före olyckan främst hade uppmärksamhetsproblem och inte bedöms ha haft så allvarliga psykiska problem att de skulle hindrat studier och fortsatt arbete. Det kan också konstateras att några försök att medicinera mot besvären aldrig kom till stånd före olyckan. Med hänsyn till det anförda bedömer hovrätten att

Alexandra Lindbloms koncentrationssvårigheter före olyckan inte ska ses som en konkurrerande skadeorsak.

När det gäller frågan om minnesproblem, kan konstateras att de olika neuro-psykiatriska utredningarna i vissa delar inte är jämförbara (något test av långtidsminne gjordes inte 2008, och If har haft synpunkter på att uppgifter kring frågan om Alexandra Lindbloms försämrade arbetsminne kommit från hennes mamma). Skillnaderna i minnesfunktioner framstår därför som något osäkra, men beskrivningen av Alexandra Lindblom före olyckan ger inte stöd för att minnesproblem bör ses som en konkurrerande skadeorsak. Samma sak gäller i fråga om hennes ångest.

Med hänsyn till det anförda, och då olyckan de facto har gett upphov till en hjärnskada som ansetts vara invalidiserande i viss grad, kan någon annan slutsats inte dras än att det är klart mer sannolikt att Alexandra Lindbloms arbetshindrande, kognitiva problem – i vart fall till någon del - har ett samband med den hjärnskada som hon fick vid olyckan. Den omständigheten att Alexandra Lindbloms hälsa var skör redan före olyckan, och att detta kan ha bidragit till att olyckans effekter blivit så stora, medför ingen annan bedömning (jfr vad som tidigare anförts under rubriken Utgångspunkter om att man i skadeståndssammanhang får ”ta människan som hon är”). Alexandra Lindblom har således gjort klart mer sannolikt att hennes arbetsoförmåga har samband med olyckan, än att så inte är fallet.

Har Alexandra Lindblom gjort sannolikt att hon skulle ha haft en inkomst motsvarande den hon kunde ha haft om hon hade studerat vidare?

Med den utgång som målet har fått i sambandsfrågan ovan har If medgett Alexandra Lindbloms andrahandsyrkande. Det kan också noteras att parterna är överens om att If har rätt att avräkna de belopp som bolaget i enlighet med Trafikskadenämndens rekommendation redan har betalat ut till Alexandra Lindblom för inkomstförlust. För att Alexandra Lindbloms förstahandsyrkande ska kunna bifallas måste hon göra sannolikt att hon skulle ha haft den högre inkomst som följer av högre studier i enlighet med den vitsordade beräkningen.

När en ung person skadas är det svårt att bedöma inkomstförlustens storlek. Utgångspunkten är att inkomstförlusten bör motsvara den verkliga förlust som kan antas uppkomma, och sådana omständigheter som är att hänföra till den skadelidandes sociala närmiljö bör i princip inte påverka bedömningen (se prop. 2000/01:68 s. 23). Som hovrätten har uppfattat Johan Träff var han tveksam till om Alexandra Lindblom skulle ha klarat eftergymnasiala studier, men att han överlämnade frågan till de psykiatriskt sakkunniga. Eva-Marie Laurén har uttryckt att Alexandra Lindblom mycket väl skulle kunna klara studier inom rätt område, men det är oklart om hon uttalade sig om högre studier eller inte. Med hänsyn till de svårigheter som ändå förelegat för Alexandra Lindblom redan i grundskolan, finner hovrätten att Alexandra Lindblom inte har gjort sannolikt att hon skulle ha genomgått eftergymnasial utbildning om inte olyckan hade inträffat. Hon har därmed inte gjort sannolikt att hon skulle ha haft en högre inkomst än den som If har medgett (dvs. andrahandsyrkandet). Alexandra Lindbloms förstahandsyrkande kan därmed inte bifallas.

Men

Alexandra Lindblom har begärt att If ska betala ersättning för men (se 5 kap. 1 § första stycket 3 skadeståndslagen) motsvarande en invaliditetsgrad om 19 procent i stället för 17 procent. Till stöd för sin talan har hon hänfört sig till att hennes tidigare besvär medfört en s.k. droppeffekt, och att Johan Träff med anledning av det har bedömt menet till 19 procent. Något annat stöd för en högre invaliditetsgrad finns inte. Det är i detta hänseende inte fråga om någon sambandsbedömning där ett lägre beviskrav gäller. Hovrätten anser inte att Johan Träffs bedömning i denna del kan få försteg framför den invaliditetsgrad som fastslagits tidigare, och som If redan har ersatt Alexandra Lindblom för. Alexandra Lindblom har därmed inte styrkt sin talan i denna del.

Rättegångskostnader

Alexandra Lindblom har fått framgång i målet med sitt andrahandsyrkande, men inte i fråga om sitt förstahandsyrkande eller vad gäller yrkandet om ersättning för men. Den absoluta tyngdpunkten i målet har legat på frågan om det finns ett orsakssamband mellan olyckan och Alexandra Lindbloms arbetsoförmåga, dvs. den fråga som Alexandra Lindblom har fått framgång med. Frågan om men har endast berörts kort och frågan om vidare studier har fått ännu mindre uppmärksamhet. Med hänsyn till det anförda ska Alexandra Lindblom tillerkännas full ersättning för sina rättegångskostnader såväl vid tingsrätten som i hovrätten. Beloppen är vitsordade av If.

Sekretess

Det finns skäl att förordna om sekretess i fråga om de uppgifter som lagts fram i hovrätten inom stängda dörrar i samma utsträckning som tingsrätten har gjort.

ÖVERKLAGANDE, se bilaga B

Överklagande senast den 23 mars 2022

Hovrättsråden Björn Östman och Boel Oldenstedt, referent, f.d. rådmannen Gabriella Nordwall samt tf. hovrättsassessorn Josefine Midander har deltagit i avgörandet.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT

DOM
2020-11-19
Meddelad i
GöteborgMål nr
T 3130-19**PARTER****Kärande**

Alexandra Lindblom, 19920805-0865
Kalvövägen 4
439 33 Onsala

Ombud: Advokat Magnus Forsman
Rosengrens Advokatbyrå i Göteborg AB
Box 2523
403 17 Göteborg

Svarande

If Skadeförsäkring AB (publ), 516401-8102
106 80 Stockholm

Ombud: Försäkringsjuristerna Thomas Sevebrant och Katarina Skrabb Zetterberg
If Skadeförsäkring AB (publ)
106 80 Stockholm

DOMSLUT

1. Alexandra Lindbloms talan avslås.
2. Sekretessbestämmelsen i 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifter som har lagts fram vid huvudförhandlingen inom stängda dörrar om Alexandra Lindbloms hälsa eller sexualliv, dock endast i den utsträckning som uppgifterna inte finns intagna i domen.
3. Alexandra Lindblom ska ersätta If Skadeförsäkring AB (publ) dess rättegångskostnader med 123 612 kr, varav 96 000 kr avser ombudsarvode. På beloppet utgår ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för tingsrättens dom till dess betalning sker.

Dok.Id 2133190**Postadress**
404 83 Göteborg**Besöksadress**
Ullevigatan 15**Telefon**
031-701 10 06
E-post: avdelning6tgg@dom.se
www.goteborgstingsratt.domstol.se**Telefax****Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

Alexandra Lindblom råkade den 6 november 2008, när hon var 16 år, ut för en trafikolycka. Vid trafikolyckan blev Alexandra Lindblom som fotgängare påkörd av en bil vid ett övergångsställe. Till följd av trafikolyckan drabbades Alexandra Lindblom av personskada som har gett henne bestående besvär i höger ben, vänster knä och rygg (ortopediska besvär) samt viss nedsättning av mental uthållighet och av minnesförmåga (neurologiska besvär).

If Skadeförsäkring AB (If) är försäkringsgivare för det fordon som körde på Alexandra Lindblom och därmed skyldigt att utge trafikskadeersättning för den skada som Alexandra Lindblom lidit i och med sin personskada. Alexandra Lindblom har fått ersättning av If motsvarande en medicinsk invaliditetsgrad om 17 procent kumulerat avseende ortopediska och neurologiska besvär. If har betalat ersättning till Alexandra Lindblom med sammanlagt 203 400 kr.

Trafikskadenämnden har bedömt att trafikolyckan medfört livsvariga inkomst- och pensionsförluster för Alexandra Lindblom. Såvitt avser storleken på inkomstförlusten har Trafikskadenämnden gjort bedömningen att förlusten inte exakt kan beräknas och att Alexandra Lindbloms inkomstförlust efter den akuta sjuktidens slut skäligen uppgår till 50 000 kr per år. If har valt att acceptera Trafikskadenämndens bedömning och lämnar ersättning till Alexandra Lindblom i enlighet med nämndens yttrande.

Vid bifall käromålet är parterna ense om att If har rätt att avräkna vad bolaget tidigare har utgett till Alexandra Lindblom i ersättning för inkomstförlust. Parterna är vidare eniga om att ersättning för pensionsförlust i sådant fall ska utgå och beräknas enligt Trafikskadenämndens cirkulär.

If har fått del av ansökan om stämning i målet den 22 mars 2019.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Alexandra Lindblom har yrkat att tingsrätten ska förpliktiga If att till henne utge ytterligare trafikskadeersättning avseende inkomstförlust

i första hand med 1 140 632 kr för perioden mellan 2014 till och med år 2018 enligt domsbilaga 1 och ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen på respektive årsbelopp (årsinkomstförlust) från den 1 januari året efter det år som inkomstförlusten avser, till dess full betalning sker, och

i andra hand med 1 718 831 kr för perioden mellan 2011 till och med år 2018 enligt domsbilaga 2 och ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen på respektive årsbelopp (årsinkomstförlust) från den 1 januari året efter det år som inkomstförlusten avser, till dess full betalning sker.

Alexandra Lindblom har vidare yrkat att tingsrätten ska förpliktiga If att till henne utge ytterligare trafikskadeersättning avseende men med 16 900 kr och ränta på beloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen från dagen för delgivning av ansökan om stämning, till dess full betalning sker.

If har motsatt sig yrkandena.

If har godtagit sättet att beräkna inkomstförlusterna. If har vitsordat yrkat belopp för men för det fall tingsrätten skulle finna att den skadebetingade medicinska invaliditeten uppgår till 19 procent och ränteyrkandena som skäligen i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER M.M.**Alexandra Lindblom***Utgångspunkter*

Vid tiden för trafikolyckan var Alexandra Lindblom 16 år och gick i nionde klass i grundskolan. Alexandra Lindblom hade vid tiden för trafikolyckan inga hälsomässiga besvär utöver viss psykiatrisk problematik bland annat med ångest, vilket hon fortfarande har. Dessa besvär påverkar inte hennes studie- eller arbetsförmåga utan kan medicineras på sedvanligt vis. I dagsläget tar Alexandra Lindblom inga mediciner.

*Grunder för talan*Inkomstförlust

På grund av trafikolyckan och de skadebetingade besvär som olyckan medfört har Alexandra Lindbloms studie- och arbetsoförmåga blivit helt nedsatt. Hon har därmed gjort och gör alltjämt en inkomst- och pensionsförlust. Från och med mars 2012 har Alexandra Lindblom till följd av sina skadebetingade besvär beviljats hel aktivitetsersättning. Yrkandet avser inkomstförlust för förfluten tid fram till inkomståret 2018. Detta då det per dagens datum inte är möjligt att fastställa storleken av hennes inkomst- och pensionsförlust för framtiden. Förstahandsyrkandet avser en kortare tidsperiod än andrahandsyrkandet eftersom förstahandsyrkandet tar till utgångspunkt att Alexandra Lindblom hade kunnat genomföra en eftergymnasialutbildning.

Då Alexandra Lindblom vid tiden för trafikolyckan var 16 år är det inte möjligt att specificera vilket yrke hon trafikolyckan förutan skulle ha haft i framtiden. Mot bakgrund av det har den så kallade barnschablonen¹ använts som utgångspunkt för beräkning av inkomstförlusten.

---

¹ Schabloniserade inkomstunderlag i Personskadekommitténs cirkulär 2/2018

Inkomstförlusten enligt förstahandsyrkandet fördelas år 2014 till år 2018 enligt domsbilaga 1.

Inkomstförlusten enligt yrkandet i andra hand fördelas år 2011 till år 2018 enligt domsbilaga 2.

Men

Trafikolyckan har medfört att Alexandra Lindblom drabbats av bestående besvär. If har i denna del lämnat ersättning motsvarande 17 procent medicinsk invaliditet kumulerat avseende ortopediska och neurologiska besvär (203 400 kr). Alexandra Lindbloms bedömning är att den medicinska invaliditeten överstiger 17 procent och kumulerat motsvarar 19 procent (220 300 kr), varav 8 procent avser ortopediska besvär och 12 procent avser neurologiska besvär. Med beaktande av att Alexandra Lindblom var 16 år när trafikolyckan inträffade motsvarar en medicinsk invaliditet om 19 procent ett ersättningsbelopp om 220 300 kr enligt Trafikskadenämndens mentabell 2 för 2019. Alexandra Lindblom yrkar således ytterligare trafikskadeersättning för men med 16 900 kr (220 300 kr — 203 400 kr).

If

Grunder för talan

Alexandra Lindblom har redan erhållit full och skälig trafikskadeersättning för den personskada som hon drabbades av till följd av trafikolyckan.

Inkomstförlust

Alexandra Lindblom hade före trafikolyckan koncentrationssvårigheter, ångestinslag, depressiva svängningar, dokumenterad hypersomni och det fanns misstanke om

ADHD/ADD. Hon hade en mycket omfattande frånvaro från skolan före trafikolyckan. Under 2006 gick hon i skolan ca en dag per vecka och under vårterminen 2008, mellan slutet av februari och 9 april, var hon endast i skolan en och en halv dag. Hon hade också gått om ett skolår. Alexandra Lindbloms arbetsförmåga var därför helt nedsatt redan innan olyckan inträffade. Hon hade varit helt arbetsoförmögen även trafikolyckan förutan. Hon hade heller inte kunnat genomföra en eftergymnasial utbildning. Trafikolyckan har inte gett upphov till någon studie- eller arbetsförmåga eller inkomstförlust efter den akuta sjuktidens slut. Den akuta sjuktiden har bedömts till ett år.

Men

Den medicinska invaliditetsgraden till följd av olyckan har bedömts till 17 procent, varav 8 procent för ortopediska besvär (två procent höger ben, fyra procent vänster knä och två procent rygg) och 10 procent för neurologiska besvär (nedsatt mental uthållighet och nedsatt minnesförmåga). Den kumulerade medicinska invaliditetsgraden har med stöd av Trafikskadenämndens kumulationstabell därför bedömts till 17 procent. Trafikolyckan har inte gett upphov till någon ytterligare medicinsk invaliditet.

UTREDNINGEN

Alexandra Lindblom har hörts under sanningsförsäkran. På hennes begäran har hållits sakkunnigförhör med Johan Träff, specialist i neurologi och klinisk neurofysiologi, och Eva-Marie Laurén, specialist i psykiatri och rättspsykiatri samt vittnesförhör med Jelene Lindblom, mor till Alexandra Lindblom.

På begäran av If har hållits sakkunnigförhör hållits med Håkan Persson, specialist i neurologi och Hans Ottosson, specialist i psykiatri.

Båda parter har lagt fram skriftlig bevisning.

Tingsrätten har tagit del av och tagit hänsyn till all den framlagda bevisningen. Under domskälen redovisas innehållet i bevisningen bara i den utsträckning som behövs för att förklara hur tingsrätten har resonerat och kommit fram till sina slutsatser.

DOMSKÄL

Utgångspunkter för tingsrättens prövning

Parterna är ense om att Alexandra Lindblom till följd av trafikolyckan har orsakats ortopediska besvär i höger ben, vänster knä och rygg samt neurologiska besvär i form av nedsatt mental uthållighet och nedsatt minnesförmåga. Det är vidare ostridigt att Alexandra Lindblom är helt arbetsoförmögen.

Tingsrätten har att ta ställning till om trafikolyckan orsakat Alexandra Lindblom en högre invaliditetsgrad kumulerat än den som If har godtagit. I sådant fall ska ytterligare trafikskadeersättning avseende men utgå.

Det är Alexandra Lindblom som har bevisbördan för omfattningen av personskadan. Beviskravet är det som i allmänhet råder i tvistemål och det finns ingen bevislättnad. Alexandra Lindblom ska alltså *styrka* att hennes men motsvarar den högre invaliditetsgraden.

Vidare har tingsrätten att ta ställning till om det finns ett orsakssamband mellan Alexandra Lindbloms studie- och arbetsoförmåga och trafikolyckan. Med arbetsoförmåga avser tingsrätten framgent såväl studie- som arbetsoförmåga om inte annat särskilt anges. Om så är fallet ska tingsrätten ta ställning till graden av arbetsoförmåga till följd av trafikolyckan och om trafikolyckan lett till någon inkomstförlust för Alexandra Lindblom.

Alexandra Lindblom har bevisbördan för orsakssambandet och måste göra *klart mer sannolikt* att arbetsoförmågan har samband med trafikolyckan än att den har någon annan orsak (jfr rättsfallen NJA 2001 s. 657 och RH 2000:65). Hon måste presentera sådan utredning att det med beaktande av samtliga relevanta omständigheter framstår som klart mer sannolikt att trafikolyckan bidragit till arbetsoförmågan än att den hade uppkommit oberoende av olyckan. Bedömningen ska göras utifrån den situation som Alexandra Lindblom befann sig i vid skadetillfället.

Om Alexandra Lindblom uppfyller beviskravet har tingsrätten därefter att ta ställning till om Alexandra Lindblom gjort *sannolikt* att hon hade haft en högre inkomst om trafikolyckan inte hade inträffat, dvs. om hon drabbats av en inkomstförlust med yrkade belopp (se rättsfallet NJA 2007 s. 461).

Allmänt om sambandsfrågan

Prövningen av orsakssambandet och om det är bevisat att besvären efter trafikolyckan bidragit till eller medverkat till arbetsoförmågan är en juridisk bedömning. Den medicinska utredning och den sakkunskap som parterna har fört in i målet utgör ett viktigt underlag vid den bedömningen. När läkares bedömningar i fråga om orsakssamband skiljer sig åt har Högsta domstolen uttalat att det som princip inte bör finnas anledning att ge försteg åt den enes eller andres bedömning. Om någon av läkarna har speciell kompetens på det ifrågakvarande området finns det dock anledning att fästa särskild vikt vid dennes bedömning. Ytterst avgörande är vilka skäl som respektive läkare åberopar för sina slutsatser (se rättsfallet NJA 2001 s. 657).

Högsta domstolen har i nämnda rättsfall även konstaterat att journalanteckningar från besök som den olycksdrabbade tidigare har gjort hos läkare generellt sett får anses utgöra ett viktigt underlag för bedömningen av om patientens tidigare svagheter under alla förhållanden skulle ha medfört de symptom som visat sig efter försäkringsfallet. Ett skäl till detta är att uppgifterna lämnats och anteckningarna gjorts utan tanke på det aktuella försäkringsärendet. Samtidigt måste beaktas att journalanteckningar kan vara

behäftade med en betydande osäkerhet. Läkaren kan ha missuppfattat eller överbetonat något patienten har sagt. Osäkerheten förstärks av att journalanteckningarna kan ha upprättats med ett visst dröjsmål efter patientbesöket. Om det finns flera journalanteckningar med ett likartat innehåll bör de dock kunna tillmätas ett avsevärt bevisvärde såvitt avser patientens status vid de aktuella läkarbesöken.

I målet har en omfattande medicinsk utredning lagts fram. Samtliga läkare som har hörts som sakkunniga har, som tingsrätten uppfattat det, ett stort kunnande inom sitt specialistområde. Det finns inte i anledning därav skäl att göra skillnad vid bevisvärderingen mellan deras olika bedömningar. I stort synes båda parter och deras åberopade läkare vara överens om de kriterier som ska bedömas vad gäller sambandsfrågan mellan besvären och trafikolyckan, nämligen hälsotillståndet före olyckan, graden av våld eller trauma vid olyckan, symptomdebut i anslutning till olyckan, kontinuitet i besvären och konkurrerande, eller alternativa, skadeorsaker (jfr rättsfallet RÅ 2010 ref. 36). Johan Träff har gjort sambandsbedömningen på ett något annorlunda sätt och tagit sin utgångspunkt i frågorna vem, var, när, hur och annat.

Utöver den medicinska utredningen och sakkunskapen ska tingsrätten beakta vad som framkommer genom den övriga bevisning som parterna har åberopat.

Alexandra Lindbloms hälsotillstånd

Parterna är ense om att Alexandra Lindblom är helt arbetsförmögen efter trafikolyckan. Vid bedömningen av om hennes skadebetingade besvär bidragit till arbetsförmågan är det därför av betydelse att bedöma hennes hälsotillstånd och arbetsförmåga före trafikolyckan. Genom utredningen har följande framkommit.

Hälsotillståndet före trafikolyckan

Vid genomgång av journalanteckningar från Kungsbacka Barn/Ungdomspsykiatriska mottagning (BUP) under åren 2006–2008 framträder en komplex bild med mångåriga

svårigheter. I flera av journalanteckningarna framkommer likartade besvär. Alexandra Lindblom hade före olyckan koncentrationssvårigheter, svårigheter med impulskontroll och led av trötthet och energilöshet. Hon visade tendenser till oro och rastlöshet och hade inslag av ångest. Hon hade svårigheter med igångsättning, uthållighet, fokusering och att fullfölja saker. Det fanns en misstanke om ADHD/ADD. I juni 2008 ställdes diagnosen ADHD, huvudsakligen uppmärksamhetsstörning.

Alexandra Lindblom hade ett mycket stort sömnbehov och en hög skolfrånvaro sedan tredje klass. I sjunde klass (ht 2005/vt 2006) hade hon 40 procentig frånvaro under höstterminen och under vårterminen var hon närvarande ca en dag varannan eller var tredje vecka. Hon fick gå om årskurs 8. Under hösten 2007 var hon i skolan i två dagar. Hon hade svårt att fungera i skolan. I december 2007 började hon få undervisning i liten grupp två till fyra timmar per dag genom specialpedagogiskt centrum i den s.k. mixgruppen. I anteckning från samtal med Alexandra Lindbloms lärare i mixgruppen framkom att Alexandra Lindblom var i skolan varannan dag under tiden december 2007 till och med februari 2008. Från den 28 februari till den 9 april 2008 var hon i skolan i 1,5 dag. Alexandra Lindblom vägrade stiga upp på morgonen och tillbringade dagarna på stan. Hon var helt frånvarande i skolan mellan den 9 april och den 7 maj 2008. Det beslutades att Alexandra Lindblom skulle fortsätta att gå i mixgruppen under höstterminen och hon fick hemuppgifter under maj månad. Det fungerade bra och en del uppgifter blev gjorda. Alexandra Lindblom bedömdes ha förutsättningar att klara årskurs 9 vid närvaro och uppgavs ha talanger i de estetiska ämnena.

Enligt journalanteckning från den 27 februari 2006 kunde Alexandra Lindblom lägga sig kl. 21 och sova till kl. 14. Det finns anteckningar om att Alexandra Lindbloms sömnbehov vid den här tiden var 15–16 timmar per dygn. Sedan femårsålder hade Alexandra Lindblom enligt Jelene Lindblom besvär med ont i huvudet, yrsel och illamående, särskilt på morgonen. Alexandra Lindblom beskrev en känsla av trötthet och orkeslöshet som tog sig uttryck i t.ex. att hon inte orkade att borsta tänderna eller gå på promenad.

I journalanteckning den 26 juni 2008 angavs att Alexandra Lindblom långvarigt haft behov av mycket nattsömn och haft ytterst svårt att komma upp på förmiddagarna.

Alexandra Lindblom hade inga ortopediska besvär före trafikolyckan.

Året innan trafikolyckan inträffade hade Alexandra Lindblom ett sommarjobb på Äskhults by genom kommunen. Enligt Jelene Lindblom och Alexandra Lindblom skötte hon det väl. Därefter har hon inte haft något förvärvsarbete.

Alexandra Lindblom och hennes mor har vid huvudförhandlingen beskrivit att Alexandra Lindblom blivit mobbad i skolan under många år. Enligt dem var det situationen i skolan som gjorde att Alexandra Lindblom inte gick dit. Jelene Lindblom har förklarat att hon tog emot den hjälp hon kunde få för att få skolan att fungera så att Alexandra Lindblom skulle få en utbildning. För henne var det inte avgörande om Alexandra Lindblom fick en diagnos.

Alexandra Lindblom genomgick en neuropsykologisk bedömning på BUP i juni 2008. Alexandra Lindblom agerade adekvat i testrummet, svarade väl på alla frågor och uppvisade inget annorlunda beteende. Sammanfattningsvis bedömdes hennes kontaktförmåga vara utan anmärkning. Begåvningsstest visade att Alexandra Lindblom sammantaget låg strax under medel för åldern, vilket bedömdes inte vara ett hinder i hennes förmåga till inläring. Hennes perceptuella förmåga var signifikant högre än hennes språkliga och det fanns en skillnad i snabbhet mellan perceptuell förmåga och arbetsminnesförmåga. Nedsättningen i snabbhet bedömdes som ett hinder i skolsituationer. Impulsivitet och uppmärksamhetssvårigheter som framkom bedömdes sannolikt vara grunden till Alexandra Lindbloms långsamhet. Sammanfattningsvis bedömdes Alexandra Lindblom ha svårigheter inom ADHD-området, främst vad gäller uppmärksamhet.

I juni 2008 noterades i journalanteckning från BUP att Alexandra Lindblom under tidiga år haft betydande svårigheter i den psykosociala miljön och att det under skol-

åren framkommit betydande svårigheter när det gäller koncentrationsförmåga, tendens till oro och rastlöshet och betydande skolfrånvaro. Skolgång i liten grupp, mixgruppen, hade under det gångna året inte heller fungerat, framförallt pga. skolfrånvaron. Svårigheter förenliga med ADHD lyftes fram. Trots många insatser för familjen blev situationen inte hållbar. Tillägg av centralstimulantia, Concerta, planerades. Senare journalanteckningar visar att medicinering inte kom till stånd.

I journalanteckning från augusti 2008 framgår att Jelene Lindblom beskrev att ångesten var det största hindret för Alexandra Lindblom att gå till skolan. I september 2008 förändrades situationen till det positiva enligt Jelene Lindblom. En anteckning från återbesök på BUP den 19 september 2008 bekräftar att Alexandra Lindblom hade kommit igång med skolarbetet i mixgruppen och gått till skolan med undantag för de senaste dagarna då hon hade haft halsont. Alexandra Lindblom hade fått Atarax och fått en förbättrad nattsömn vilket gjorde att hon somnade i tid. Alexandra Lindblom uppfattades som mer jämn och positiv i humöret.

Trafikolyckan

Alexandra Lindblom blev som fotgängare påkörd av en bil i 40 km/tim. Av akutjournalen från Sahlgrenska universitetssjukhuset den 6 november 2008 framgår bl.a. att Alexandra Lindblom inkom till akuten som ”orange trauma”. Röntgen av hjärnan visade mindre kontusionsblödningar i frontalloben, främst på höger sida. Hon hade en skada på höger njure och en fraktur i höger underben. Det framgår även att hon hade smärtor i ländrygg och nacke samt en skada i vänster knä.

Hälsotillståndet efter trafikolyckan

Av försäkringsbolagets första telefonanteckning efter trafikolyckan med Alexandra Lindbloms mor, Jelene Lindblom, daterad den 22 december 2008, framgår att Jelene Lindblom upplevde Alexandra Lindblom som snurrig och desorienterad efter trafik-

olyckan. Av dokumentet "Uppgifter vid personskada", daterat den 3 april 2009, framgår att Alexandra Lindblom efter trafikolyckan var förvirrad, aggressiv och saknade närminne.

Sex dagar efter trafikolyckan skrevs Alexandra Lindblom ut för fortsatt vård i hemmet.

Efter trafikolyckan gjordes en veckoplanering för Alexandra Lindblom i hennes anpassade studiegång. Skoldagarna kortades och vissa ämnen plockades bort. Tanken var att hon skulle börja skolan i december 2008 men så skedde inte pga. magsmärtor och yrsel.

Vid uppföljning på Sahlgrenska universitetssjukhuset i januari 2009 noterades att Alexandra Lindblom blivit allt bättre cerebralt.

I mars 2009 på Kungsbacka Barn- och ungdomsmedicinska avdelning (BUM) noterades att Alexandra Lindblom hade återgått till "vardagen" och gick i skolan. Inga uppenbara cerebrolesionella symptom (symptom efter skada i hjärnan) noterades. Hon kunde lyssna på hip-hop som förut men stördes om hon utsattes för flera sinnesintryck samtidigt. Det kunde leda till huvudvärk.

I anteckning från Barnpsykiatri i Halland i maj 2009 beskrevs Alexandra Lindblom må bättre än före olyckan. Enligt Jelene Lindblom var Alexandra Lindblom mer social och hade bättre närvaro i skolan. Alexandra Lindblom hade fortsatt anpassad studiegång med fokus på basämnen och estetiska ämnen. Alexandra Lindblom angavs vara stabilare men ha kvar den ångestproblematik som hon haft större delen av sitt liv.

Alexandra Lindblom gick ur grundskolan med godkända betyg i svenska, engelska och matematik. Därefter började hon i gymnasiet på det estetiska programmet. Hon avbröt studierna efter ett halvår. Enligt journalanteckningar från BUP kunde Alexandra Lindblom inte förklara varför. Jelene Lindblom uppgav att Alexandra Lindblom inte klarade av att komma iväg till skolan på morgonen och komma ihåg att väckarklockan

ringt. Bedömningen gjordes att Alexandra Lindblom hade minnesstörningar, en grumlig medvetandegrad och igångsättningsproblem. Ett enklare kognitivt test visade på allvarliga kognitiva brister. Det var svårt att avgöra vad som uppkommit efter olyckan. Enligt Alexandra Lindbloms mor fanns framförallt problem med koncentration och uppmärksamhet.

Vid besök i februari 2010 på BUM antecknas att Alexandra Lindblom hade haft vissa absenser (frånvaroattacker) som enligt läkarbedömningen kunde var posttraumatiska symptom även om symptomen mest associerade till absenser som möjligen debuterade före trafikolyckan. Vid besöket beställdes en röntgenundersökning av hjärnan som genomfördes i april 2010 vid Kungsbacka Närsjukhus. Små rester av blod lokaliserades i främre skallgropen på höger sida och minimala sådana på vänster sida. Ingen skada på hjärnvävnaden konstaterades och inga tecken på DAI-skador (Diffuse Axonal Injury – skador på nervtrådar i hjärnan).

I journalanteckning från BUP i december 2010 anges att Alexandra Lindblom ville få sin tidigare diagnos om bokstavskombination utredd. Hon uppgav att hon började få bättre minnesfunktioner men att hon glömde mycket.

Alexandra Lindblom skrev in sig vid Arbetsförmedlingen. I den arbetssociala utredningen som genomfördes där under perioden maj till och med augusti 2011 angavs att Alexandra Lindblom avbröt gymnasiestudierna för att hon hade flyttat till sin pojkvän i Öxabäck och för att det blev för svårt för henne att ta sig till och från skolan.

Alexandra Lindblom beskrev ett sömnbehov om 16–17 timmar per dygn och att tröttheten var hennes största problem. Hon beskrev vidare att hon inte klarade av för mycket ”prat”.

Under maj till och med juli 2011 gjordes en ny neurologisk utredning. Det antecknades att Alexandra Lindblom vid tiden för trafikolyckan hade anpassad skolgång och fick godkänt i kärnämnen, men inte fick det att fungera att studera på gymnasiet. Hon hade vid tiden för undersökningen arbetsprövat via Arbetsförmedlingen men det hade

inte fungerat pga. hennes uttröttbarhet. Resultatet av utredningen visade sammanfattningsvis att Alexandra Lindblom hade svårigheter främst med språklig inläring. Resultatet på minnesuppgiften låg inom normalzonen vilket angavs i praktiken innebära att Alexandra Lindblom kunde behöva läsa, höra text, instruktioner etc. någon gång extra, för att sedan minnas dem. Övriga resultat var inom nedre till övre normalzonen. De största svårigheterna angavs vara gången, minnet och uttröttbarheten. Alexandra Lindblom sov ca 15 timmar per dygn. Vid för lite sömn blev hon yr och illamående. Bedömningen av symptomen och svårigheterna var att Alexandra Lindblom fått asteno-emotionellt syndrom (hjärntrötthet) efter trafikolyckan samt att för mycket belastningar eller stress kunde leda till att hon råkade ut för mental överbelastning och markant försämrade förmågor.

Alexandra Lindbloms kognitiva besvär och sömnbehov noterades även i invaliditetsintyg av ortopederna Per Moberg från april 2011.

Enligt läkarutlåtande från mars 2012 ingivet till Försäkringskassan, angavs under ”diagnoser som är orsaken till patientens nedsatta arbetsförmåga” de besvär som görs gällande i målet. Det medicinska tillståndet sammanfattades med uttalad uttröttbarhet och ett mycket stort sömnbehov som lett till en oförmåga att klara studier på gymnasienivå och att ”arbetspröva”. Det antecknades att den ortopediska rehabiliteringen var slutförd.

I kompletterande utredning till Försäkringskassan den 15 maj 2012 angavs att sjukvården inte bedömde att Alexandra Lindblom skulle förbättras avseende hjärnskadan men att hon kunde få råd och stöd hur hon skulle hantera besvären. Försäkringskassan gjorde en plan för återgång i arbete i maj 2012 och satte som mål en arbetsförmåga om 25 procent.

Vid föredragning i ärende om aktivitetsersättning i juli 2012 gjordes bedömningen att Alexandra Lindblom i bästa fall med väl avpassade studier och arbetsprövningar på lång sikt skulle kunna hitta en deltidssysselsättning. I ansökan om aktivitetsersättning

uppgav Alexandra Lindblom att hon aldrig kände sig pigg och att hon sov ca 15 timmar, mellan kl. 22–13. Alexandra Lindblom har haft hel aktivitetsersättning alltsedan mars 2012.

Specialisten i neuropsykologi, Birgitta Johansson träffade Alexandra Lindblom vid tre tillfällen i november – december 2013 och gjorde en neuropsykiatrisk utredning. Av sammanfattningen i utredningen framgår att Alexandra Lindblom redan innan trafikolyckan hade problem med trötthet, initiativsvårigheter och ångest och hade utretts för ADHD/ADD. Jämförelse med testresultatet från den neuropsykologiska utredningen 2008 visade en liknande testprofil men med några avvikelser. Alexandra Lindblom hade sämre språklig funktion och ett nedsatt långtidsminne vilket resulterade i att hon inte kunde lära in ny kunskap effektivt. Enligt Birgitta Johansson kunde detta vara en effekt av trafikolyckan men också vara en anledning till att det även innan olyckan fanns en nedsatt språklig funktion. Test av långtidsminnet gjordes inte före olyckan. Vidare hade Alexandra Lindblom långsam informationsbearbetning, vilket hon även hade innan trafikolyckan. Hon presterade sämre på arbetsminnestest jämfört med resultatet vid den tidigare neuropsykologiska utredningen. Det som tydligast framkom var att uthålligheten över tid inte fungerade adekvat. Alexandra Lindblom hade initiativproblem före olyckan men då motivationen var hög gjorde hon det hon tyckte om att göra och orkade det. Vid undersökningen orkade Alexandra Lindblom bara koncentrera sig under mycket korta stunder och hennes mentala trötthet hindrade henne. Alexandra Lindblom sov ca 15–18 timmar per dygn. Den omfattande mentala uttrötbarheten fanns enligt Birgitta Johansson inte före trafikolyckan. Alexandra Lindblom hade en tydlig ADHD/ADD profil och ångestproblem, vilket hon även hade före olyckan. Dessa besvär innebar enligt Birgitta Johansson att Alexandra Lindbloms livssituation blivit mycket värre än om hon endast hade ett post-kontusionellt syndrom².

---

² Post-kontusionellt syndrom är ett följdillstånd efter en lindrig traumatisk skallskada med symptomkomplex som huvudvärk, yrsel, trötthet, irritabilitet, minnessvårigheter, sömnsvårigheter, ljud-och ljuskänslighet (Uppgiften hämtad från Medibas Kunskapsstöd för hälso- och sjukvård)

Alexandra Lindbloms skadeärende har varit föremål för s.k. sambedömning. Inför sambedömningsmötet föreslog specialisten i allmän psykiatri Lennart Leijon en sambedömning då det aktuella skadeärendet var komplext eftersom det förelegat en ganska omfattande psykiatrisk problematik under flera års tid före skadehändelsen. I yttrande från sambedömningsmöte i maj 2015 hänvisade mötet till den bedömning som gjorts av Håkan Nyman den 15 mars 2012 och till journalanteckningar från den 12 februari 2008, i vilka Alexandra Lindblom beskrivit tecken på hypersomni med upp till 15–16 timmars sömn/dygn under ett flertal år. Närvarande medicinska rådgivare vid mötet (ortopedier, neurologer och psykiater) konstaterade att det redan innan trafikolyckan förelåg en ADHD-problematik och dokumenterad hypersomni och att efter olyckan noterades viss försämring avseende psykisk status. Mötet bedömde den medicinska invaliditeten kumulerat till 13 procent, varav ortopediskt 8 procent och neurologiskt i form av försämrat arbetsminne och nedsatt uthållighet till 5 procent. Av yttrandet framgår det vidare att de sex medicinska rådgivarna som deltagit svarade ja på frågan: Är besvären skadan förutan respektive de skadebetingade besvären arbetshindrande i 1) normalt förekommande yrken där skadan inte särskilt belastas/ besvären inte särskilt påverkas 2) yrken som medför tunga lyft, obekväma arbetsställningar eller liknande och 3) studier?

Håkan Nyman, specialist i neuropsykologi har avgett ett utlåtande i försäkringsärendet den 7 mars 2015 efter att ha granskat de tre neuropsykologiska bedömningarna. Håkan Nyman anger att det är väl belagt att förvärvade hjärnskador ofta medför s.k. mental trötthet som kan vara såväl långvarig som svårbehandlad. I Alexandra Lindbloms fall uppges att bilden kompliceras av att hon sannolikt uppfyllde kriterierna för ADHD före olyckan och att funktionsbegränsningarna som detta tillstånd innebär har förvärrats av skadan liksom att återhämtning och rehabilitering försvåras av dessa. Enligt Håkan Nyman var Alexandra Lindblom sannolikt en sårbar individ redan före olyckan varför skadan fått mer omfattande konsekvenser för henne än den skulle haft för en mer robust person.

Docenten och specialisten i psykiatri Stefan Borg har i utlåtande den 7 november 2017 uppgett att övervägande skäl talar för att det saknas samband mellan trafikolyckan och de psykiska besvär som Alexandra Lindblom påvisat. Han har bedömt att Alexandra Lindblom har en mångårig psykiatrisk besvärsbild med energilöshet, låg uthållighet/uttrötthet, hypersomni, blandad ångest och nedstämdhet samt ADHD/ADD-problematik och att denna besvärsbild ur psykiatrisk synvinkel motsvarar 7 procents medicinsk invaliditet.

Trafikskadenämndens medicinske rådgivare i neurologi, Marcco Brizzi, har i yttrande den 18 februari 2018 bedömt att Alexandra Lindbloms psykiska problematik bestående av hypersomni sedan tidig barndom med onormalt stort sömnbehov på 15–16 timmar per dygn, ADHD/ADD och en sammantagen besvärsbild med energilöshet, låg uthållighet, uttrötthet, ångest och nedstämdhet, motsvarar en psykiatrisk invaliditet om 7 procent. Vad som enligt Marcco Brizzi talade för ett samband mellan trafikolyckan och symptomen är försämrad uthållighet och minnesförmåga, att dessa symptom angivits som mer uttalade efter olyckan, samt att traumatiska hjärnblödningar konstaterades direkt efter olyckan med resttillstånd på uppföljande undersökning år 2010 av hjärnan. Mot samband talade flera konkurrerande tillstånd vars besvärsbild i vissa delar liknade som också tillkom efter skadan. Trafikolyckan har angetts vara fullt tillräcklig för att orsaka ett kraftigt skalltrauma och dessutom fanns datortomografiverifierade hjärnblödningar. Marcco Brizzi har bedömt de kognitiva besvär som tillskrivs olyckan i form av nedsatt mental uthållighet och nedsatt minnesförmåga en motsvarande invaliditetsgrad om 10 procent. Han har vidare bedömt studie- och arbetsförmågan orsakad av de neurologiska besvären till 100 procent det första året och därefter med övervägande sannolikhet till 25 procent varaktigt. Marcco Brizzi har lämnat åt andra medicinska rådgivare att avgöra om grundsjukdomarna i sig skulle ha orsakat arbetsförmågan, trafikskadan förutan.

Alexandra Lindblom har berättat att hon efter olyckan inte har kvar så många vänner. Hon har beskrivit att det kan gå långa perioder då hon inte orkar träffa folk och svara på sms-meddelanden. Hon har försökt att ta körkort men har svårt med teorin.

Övningskörningen har gått bra. Enligt Alexandra Lindblom har hon fortfarande ångest men har med åren lärt sig att hantera den bättre. Hon kan inte komma ihåg att hon haft ett så stort sömnbehov som beskrivs i utredningen.

Jelene Lindblom har beskrivit att Alexandra Lindblom efter olyckan inte haft orken att studera vidare och att hennes omdöme inte motsvarar vad hon realistiskt kan klara av. Under en tid mådde Alexandra Lindblom bättre.

Sambandet mellan trafikolyckan och Alexandra Lindbloms arbetsförmåga

Parterna är eniga om att trafikolyckan i sig varit så pass allvarlig att den gett upphov till de besvär som Alexandra Lindblom har gjort gällande. Parterna har olika syn på Alexandra Lindbloms besvär före trafikolyckan och om hon till följd av dem hade varit arbetsförmögen om trafikolyckan inte hade inträffat. Om det kan konstateras att Alexandra Lindblom hade varit arbetsförmögen trafikolyckan förutan ska talan ogillas. I annat fall ska tingsrätten bedöma om det är klart mer sannolikt att trafikolyckan bidragit till eller medverkat till hennes oförmåga att genomföra högre studier eller att arbeta, än att det finns någon annan orsak till det. Vid den bedömningen kan konstateras att det i utredningen inte framkommit några andra skadehändelser än trafikolyckan som inverkat på Alexandra Lindbloms arbetsförmåga över tid.

If har lagt fram ett sakkunnigutlåtande av Göran Sigholm till stöd för att Alexandra Lindblom till följd av skadan i vänster knä är måttligt förhindrad att utföra tungt arbete. Parterna synes dock vara ense om att Alexandra Lindbloms arbetsförmåga inte beror på hennes ortopediska besvär. Tingsrätten kommer därför huvudsakligen att inrikta bedömningen på om de neurologiska besvär som trafikolyckan ostridigt medfört, nedsatt mental uthållighet och nedsatt minnesförmåga, har medverkat eller bidragit till Alexandra Lindbloms arbetsförmåga.

Vad som talar för att de skadebetingade besvären påverkat Alexandra Lindbloms arbetsförmåga

Till stöd för att de skadebetingade besvären bidragit till Alexandra Lindbloms arbetsförmåga har Alexandra Lindblom åberopat förhör med Johan Träff och Eva-Marie Laurén jämte deras sakkunnigutlåtanden.

Inledningsvis har Johan Träff redogjort för att Alexandra Lindbloms besvärsbild före olyckan inte påvisade någon säkerställd neurologisk sjukdom, men att hon led av psykiska besvär och möjligen av någon neuropsykiatrisk sjukdom. Han har noterat att det i journalanteckningarna inte dokumenterats någon säkerställd hypersomni, men väl ett ökat sömnbehov. Han har bedömt att Alexandra Lindblom hade ”vänt dygnet”.

Johan Träff har pekat på att det finns svårigheter att jämföra resultaten från de neuropsykiatriska utredningarna 2008, 2011 och 2014 då olika utredningsmetoder använts och eftersom Alexandra Lindblom gjorde den första undersökningen vid 16 års ålder, när hjärnan inte varit färdigutvecklad, och övriga undersökningar som vuxen. Han har vidare inte ansett sig kompetent att bedöma Alexandra Lindbloms besvär före trafikolyckan eftersom han är specialist i vuxen-neurologi. Utredningen från 2008 visar enligt honom möjligen svårigheter förenade med ADHD men framförallt avseende uppmärksamhet och inte, som utredningarna från 2011 och 2014, en begränsning i språklig inlärning som påverkar arbetsminnet eller brist på mental uthållighet/energi (fatigue).

Johan Träff har gjort bedömningen att det inte är klart mer sannolikt att Alexandra Lindbloms ADHD-besvär har orsakat arbetsoförmågan. Han har samtidigt framhållit att en sakkunnig i psykiatri borde göra den bedömningen eftersom Alexandra Lindbloms neuropsykiatriska besvär före trafikolyckan bäst bedöms av en barnneurolog och trafikolyckans konsekvenser vad gäller förmågan till högre studier och arbetsförmåga bör bedömas av en psykiatriker. Mot bakgrund av att Johan Träff enligt egen

utsaga inte fullt ut kan bedöma Alexandra Lindbloms ADHD-besvär är utlåtandet i denna del av mindre betydelse.

Vid bedömningen av Alexandra Lindbloms mentala trötthet efter trafikolyckan har Johan Träff hänvisat till att en annan neuropsykiater som granskat utredningarna från 2011 och 2014 funnit signifikanta skillnader i resultat före och efter trafikolyckan avseende mental trötthet (fatigue). Johan Träffs egna slutsatser vid bedömning av de neurologiska utredningarna får inte större tyngd genom hans hänvisningar till andras ställningstaganden. De medicinska experter som under ärendets handläggning har uttalat sig om de neurologiska utredningarna har inte hörts vid huvudförhandlingen i tingsrätten.

Johan Träff har för egen del bedömt att utredningarna visar att Alexandra Lindblom efter trafikolyckan led av en påtaglig uttrötthet. Han har tagit det till intäkt för ett samband mellan trafikolyckan och Alexandra Lindbloms arbetsförmåga.

I den medicinska utredningen finns ett dokumenterat sömnbehov före trafikolyckan med uppgifter om att Alexandra Lindblom kunnat lägga sig kl. 21 och sova till kl. 14. Journalanteckningarna visar på ett mångårigt stort sömnbehov. Johan Träff synes ha underskattat omfattningen av Alexandra Lindbloms sömnbesvär före trafikolyckan när han dragit slutsatsen att hon ”vänt dygnet”. Alexandra Lindblom synes i stället ha sovit från tidig kväll till eftermiddagen följande dag. Det gör att hans bedömning av sambandet mellan den påtagliga uttröttheten och arbetsförmågan efter trafikolyckan får ett lägre bevisvärde.

Johan Träff har kommit fram till att trafikolyckan bidragit till en 50 procentig varaktig nedsättning av Alexandra Lindbloms studie- och arbetsförmåga. Som skäl för sin slutsats har han lyft fram att lång tid förflutit sedan skadetillfället utan att någon förbättring skett i besvärsbilden, att Alexandra Lindblom före trafikolyckan klarade av ett sommarjobb och att hon efter trafikolyckan försökt att arbetsträna med en 25 procentig arbetsförmåga som målsättning. Han har även framhållit att det var en allvarlig trafik-

olycka med ett kraftigt skalltrauma som följd och att de objektivt påvisbara besvären hade varit tillräckliga för att slå ut en helt frisk person från arbete.

Att Alexandra Lindblom sommaren före trafikolyckan kunde utföra ett sommarjobb talar i någon mån för att trafikolyckan bidragit till hennes arbetsförmåga. Vidare talar en medicinskt förväntad hög grad av arbetsförmåga till följd av Alexandra Lindbloms skador efter trafikolyckan för ett samband mellan arbetsförmågan och trafikolyckan. Däremot talar kontinuiteten i besvärsbilden inte med någon styrka för den slutsatsen. I den medicinska utredningen finns tvärtom likartade besvär dokumenterade såväl före som efter trafikolyckan.

Vad sedan gäller Eva-Marie Lauréns bedömning avser den Alexandra Lindbloms psykiska besvär före olyckan. Eva-Marie Laurén har konstaterat att Alexandra Lindblom hade icke skaderelaterade psykiska besvär som motsvarar en medicinsk invaliditet om fem procent och att dessa besvär inte inneburit något hinder för Alexandra Lindblom att genomföra fortsatta studier med fortsatt pedagogiskt stöd. Hon har vidare bedömt att besvären under Alexandra Lindbloms tonårstid var övergående psykosociala besvär och att Alexandra Lindbloms dokumenterade energilöshet och igångsättningssvårigheter är väl förenliga med att Alexandra Lindblom hade ångest och var deprimerad. Dessa psykosociala besvär medför enligt hennes bedömning inte någon studie- eller arbetsförmåga. Den tydliga ADD-profil med uppmärksamhetsstörning, bristande impuls kontroll och koncentrationssvårigheter som påvisades i den neuropsykiatriska utredningen från 2011 fanns även före trafikolyckan. Enligt Eva-Marie Laurén medför inte heller dessa diagnosticerade ADHD/ADD-besvär någon studie- eller arbetsförmåga. Alexandra Lindblom skulle enligt henne, trots de psykiska besvären, kunna fungera exempelvis i ett praktiskt arbete även om Alexandra Lindbloms grundbegåvning skulle kunna medföra svårigheter med högre studier. Eva-Marie Laurén har förtydligat att centralstimulerande medicin, Sertralin och Atarax, skulle kunna ha förbättrat Alexandra Lindbloms koncentration och uppmärksamhet.

Eva-Marie Lauréns bedömning synes väl underbyggd och skälen för hennes ställningstaganden framstår som fullt rimliga. Hennes bedömning talar för att Alexandra Lindblom före trafikolyckan inte var varaktigt studie- eller arbetsförmögen till följd av psykiska besvär eller ADHD-besvär. I vart fall inte under medicinering med centralstimulerande läkemedel.

Vad som talar mot att de skadebetingade besvären påverkat Alexandra Lindbloms arbetsförmåga

Håkan Persson har gjort en gedigen genomgång i sitt sakkunnigutlåtande av de anteckningar i det medicinska underlaget som han har lagt till grund för sin bedömning. Han har utförligt redovisat de skäl som enligt hans mening talar för respektive mot ett samband mellan å ena sidan trafikolyckan och å andra sidan de skadebetingade besvären och arbetsförmågan. I förhöret vid tingsrätten har han på ett lättbegripligt sätt redovisat sin ståndpunkt såsom den anges i utlåtandet. Det finns mot den bakgrunden skäl att tillmäta hans bedömning ett starkt bevisvärde.

Håkan Persson har bedömt att betydligt starkare skäl talar mot än för att Alexandra Lindbloms arbetsförmåga har samband med trafikolyckan. Enligt hans bedömning hade Alexandra Lindblom, trafikolyckan förutan, varit studie- och arbetsförmögen i samma utsträckning som tidigare. Till skillnad från Johan Träff har han bedömt att den aktuella grad av hjärnskada och de besvär som Alexandra Lindblom rapporterade vid BUM i mars 2009 medicinskt inte kan förväntas leda till någon större grad av studie- eller arbetsförmåga efter akuttidens slut.

Håkan Persson har beskrivit att den förväntade besvärsutvecklingen i aktuellt fall är en successiv förbättring över tid. Han har redovisat att Alexandra Lindblom fyra månader efter trafikolyckan inte visat några uppenbara hjärnskadetecken eller någon avvikande besvärsutveckling. Håkan Perssons bedömning ligger i linje med de uppgifter som finns i journalanteckningarna om fortsatt studiegång i grundskolan och den första terminens gymnasiestudier. Alexandra Lindblom har i mars 2009 återgått till vardagen

och gått i skolan under två till fyra timmar per dag. Den besvärsutvecklingen talar mot att Alexandra Lindbloms nedsatta minnesförmåga och mentala uthållighet har begränsat hennes arbetsförmåga.

Under sommaren 2011 har Alexandra Lindblom arbetsprövat och inte klarat av att arbeta två timmar per dag. Enligt Håkan Persson är det inte en förväntad utveckling till följd av Alexandra Lindbloms skadebetingade besvär.

Hans Ottosson har som psykiater gjort en bedömning av Alexandra Lindbloms funktionsnivå före och efter trafikolyckan. Han har avfärdat att hennes symptom med hyperaktivitet, impulsivitet, uppmärksamhetsstörning, stresskänslighet och svårigheter med exekutiva funktioner skulle vara hänförliga till tonårsproblem eller utgöra en övergående fas. Enligt honom hänför sig symptomen till en ADHD/ADD-problematik med en lika stor grad av funktionsnedsättning före som efter trafikolyckan. Alexandra Lindbloms skolproblem och fleråriga BUP-kontakter menar Hans Ottosson inte kan förklaras av en tillfällig utvecklingsfas. Det är enligt honom inte heller en rimlig hypotes att Alexandra Lindbloms uttalade trötthet utgår från mobbning. Hans Ottossons bedömning får stöd i den medicinska utredningen och i Alexandra Lindbloms ADHD-diagnos. Han har inte funnit några andra traumatiserande symptom till följd av mobbning i journalanteckningarna. Bedömningen talar mot Eva-Marie Lauréns bedömning att en besvärsutveckling till det bättre hade varit att förvänta avseende Alexandra Lindbloms besvär och talar för att besvären hade bestått efter trafikolyckan.

Vad som varken talar för eller mot att de skadebetingade besvären påverkat Alexandra Lindbloms arbetsförmåga

Trafikskadenämndens medicinske rådgivare i neurologi Marco Brizzi har bedömt att de kognitiva besvär som tillskrivs olyckan i form av nedsatt mental uthållighet och nedsatt minnesförmåga med övervägande sannolikhet skulle ha lett till 25 procents varaktig arbetsoförmåga. If delar inte den slutsatsen men har accepterat att betala ersättning för inkomstförlust med utgångspunkt i hans bedömning. Marco Brizzi har

inte hörts i tingsrätten. Han har i sin bedömning lämnat åt andra medicinska rådgivare att avgöra om grundsjukdomarna i sig skulle ha orsakat arbetsoförmågan, trafikskadan förutan. Marco Brizzis bedömning talar för att de skadebetingade besvären till följd av trafikolyckan varit tillräckliga för att leda till nedsatt arbetsförmåga för Alexandra Lindblom men säger ingenting om hennes arbetsförmåga före trafikolyckan.

Docenten och specialisten i psykiatri Stefan Borg har uttalat sig i fråga om trafikolyckan orsakat Alexandra Lindblom några varaktiga psykiska besvär. Eftersom sådana besvär inte görs gällande i målet saknar den slutsatsen betydelse. I utlåtandet anges att docent, psykiater och rättspsykiater Peter Nordström, som medverkat vid nedan omnämnda sambedömningsmöte, gjort bedömningen att ärendet varit svårbedömt men att sannolikt hel arbetsoförmåga hade förelegat även trafikolyckan förutan. Eftersom det är fråga om en andrahandsuppgift saknar även den uppgiften nämnvärd betydelse som bevis.

Parterna har hänfört sig till utlåtandet från det s.k. sambedömningsmötet den 4 maj 2015. Vid mötet har sex medicinska rådgivare som deltagit svarat ja på följande fråga och parterna är oense om hur svaret ska tolkas: "Är besvären skadan förutan respektive de skadebetingade besvären arbetshindrande i 1) normalt förekommande yrken där skadan inte särskilt belastas/ besvären inte särskilt påverkas 2) yrken som medför tunga lyft, obekväma arbetsställningar eller liknande och 3) studier?" Det är oklart hur frågan ska förstås. Frågan berör inte omfattningen av Alexandra Lindbloms arbetsförmåga, skadan förutan. Några närmare slutsatser kan inte dras av läkarnas svar. Däremot gjorde läkarna enligt punkten 7 i utlåtandet bedömningen att det förelåg en studie- och arbetsförmåga, trafikolyckan förutan, och att arbetsförmågan endast var skadebetingad under akuttiden. Med hänsyn till att skälen för den bedömningen inte närmare har belysts genom förhör med någon av läkarna vid huvudförhandlingen, har även detta utlåtande ringa betydelse som bevis.

Sammanfattande bedömning

Det finns i ärendet många journalanteckningar med dokumentation av liknande besvär. Journalanteckningarna ska därför ges ett betydande bevisvärde. Anteckningarna ger starkt stöd för att Alexandra Lindblom redan före trafikolyckan hade mångåriga besvär och uppvisade symptom såsom ökat sömnbehov, trötthet och energilöshet, koncentrationssvårigheter och upplevda minnesproblem. Detta är symptom som, enligt flera av förhörspersonerna, kan uppkomma vid nedsatt mental uthållighet och nedsatt minnesförmåga.

Även om någon diagnos inte blivit ställd står det klart att Alexandra Lindblom vid tiden för trafikolyckan hade ett mycket stort sömnbehov, ca 15–16 timmar per dygn, och att hon hade haft det under många år. Vidare ställdes diagnosen ADHD före trafikolyckan. Efter trafikolyckan har Alexandra Lindblom haft fortsatta besvär med ett mycket stort sömnbehov, trötthet och uttrötthet, nedsatt förmåga att ta initiativ och en nedsatt verbal funktion. Hon har både före och efter trafikolyckan upplevt ångest och haft fysiska besvär med huvudvärk, illamående och yrsel. I allt väsentligt har Alexandra Lindblom således uppvisat likartade slags besvär såväl före som efter trafikolyckan och en kontinuitet i besvärsbilden. Det framstår inte som troligt att det omfattande sömnbehovet kan förklaras av mobbning eller psykosociala faktorer.

Det finns även en kontinuitet i studie- och arbetsförmåga före och efter trafikolyckan. Alexandra Lindblom och Jelene Lindblom har förklarat att Alexandra Lindblom inte gick till skolan pga. mobbning. Oavsett orsak har Alexandra Lindblom i många år haft en mycket hög skolfrånvaro. Alexandra Lindblom har vidare behövt betydande stöd och anpassningar för att klara av grundskolan. Hon hade pedagogiskt stöd och undervisning i liten grupp. Endast under sådana förutsättningar klarade hon av att under en kort period vara i skolan två till fyra timmar per dag. När det någon månad under hösten 2008 fungerade bättre i skolan åt hon centralstimulerande medicin. Sammantaget talar detta starkt för att Alexandra Lindbloms studieförmåga redan före trafikolyckan var mycket begränsad.

Enligt anteckningar från BUP i maj 2009 hade Alexandra Lindblom högre skolnärvaro efter trafikolyckan och hon mårde bättre än före trafikolyckan. Hon klarade av att med fortsatt pedagogiskt stöd i skolan få godkända betyg i kärnämnen. Det är inte en förväntad utveckling om trafikolyckan satt ned Alexandra Lindbloms studieförmåga. Uppgifterna talar mot att Alexandra Lindbloms studieförmåga blivit påverkad till följd av besvären av trafikolyckan.

Studierna vid det estetiska gymnasieprogrammet avbröts, enligt de uppgifter som Alexandra Lindblom lämnat till Arbetsförmedlingen, av skäl som saknar samband med hennes skaderelaterade besvär.

Enligt Jelene Lindbloms uppfattning avbröts gymnasiestudierna för att Alexandra Lindblom inte klarade av att komma upp på morgonen eller minnas att väckarklockan ringt. Jelene Lindblom framhöll också Alexandra Lindbloms problem med koncentration och uppmärksamhet. Alexandra Lindbloms stora sömnbehov har i allt väsentligt varit oförändrat i tiden före och efter trafikolyckan. Sömnbehovet synes alltså inte ha påverkats av trafikolyckan. Övriga besvär har också dokumenterats före trafikolyckan.

Johan Träff har inte gjort någon bedömning av Alexandra Lindbloms arbetsförmåga före trafikolyckan. Johan Träffs medicinska bedömning av att det finns samband mellan de skadebetingade neurologiska besvären och arbetsoförmågan motsägs av Håkan Perssons bedömning, som innebär att fler omständigheter talar mot än för att de skaderelaterade besvären har orsakat någon arbetsoförmåga efter akuttidens slut. Johan Träffs bedömning kan inte ges försteg framför Håkan Perssons bedömning.

Eva-Marie Laurén har bedömt att vissa av Alexandra Lindbloms besvär före trafikolyckan varit övergående psykiska eller psykosociala besvär, som inte skulle hindra Alexandra Lindblom från högre studier eller arbete. Eva-Marie Laurén har inte tagit ställning till hela besvärsbilden och har inte bedömt de neurologiska besvären eller dess påverkan på Alexandra Lindbloms studie- och arbetsförmåga före eller efter

trafikolyckan. Vidare kan det konstateras att Alexandra Lindblom efter olyckan inte fortsatte med centralstimulerande medicin till lindrande av sina ADHD/ADD-besvär. Eva-Marie Laurén har uppgett att en sådan medicinering hade kunnat bidra till en ökad koncentration och uppmärksamhet.

Sammanfattningsvis talar den medicinska utredningen för att Alexandra Lindbloms studie- och arbetsförmåga redan före trafikolyckan var kraftigt begränsad. Visserligen har Jelene Lindblom berättat att Alexandra Lindblom efter trafikolyckan försämrats på så sätt att hon inte haft orken eller omdömet att studera vidare eller att arbeta. Den sammantagna utredning som Alexandra Lindblom har lagt fram talar dock inte tillräckligt starkt för att hon skulle ha klarat att utföra högre studier eller arbeta om trafikolyckan inte hade inträffat. Alexandra Lindblom har inte lyckats göra klart mer sannolikt att de skadebetingade besvären bidragit till hennes arbetsoförmåga efter akuttidens slut. Vid denna bedömning har tingsrätten också beaktat hennes ortopediska besvär. Eftersom Alexandra Lindblom inte lyckats visa den sannolikhetsövertikten ska någon ytterligare ersättning för inkomstförlust inte utgå. Hennes talan i denna del ska därför avslås.

Trafikskadeersättning avseende men

Vad gäller trafikskadeersättningen avseende men skiljer sig parternas bedömning åt vad gäller Alexandra Lindbloms invaliditetsgrad. Skillnaden avser bedömningen av hennes neurologiska besvär.

Till styrkande av den högre invaliditetsgraden har Alexandra Lindblom åberopat förhör med och ett utlåtande av Johan Träff. Johan Träff har varit tydlig med att han bedömt Alexandra Lindbloms besvär utifrån sin specialistkunskap inom vuxen-neurologi. Han har, som tidigare nämnts, uppgett att han inte har rätt kompetens för att bedöma hennes besvär före olyckan. Enligt honom ska den bedömningen göras av en specialist i psykiatri. Eva-Marie Laurén, som också har hörts i målet, har inte uttalat sig om Alexandra Lindbloms neurologiska besvär.

Noterbart är inledningsvis att Johan Träff vid bedömningen av Alexandra Lindbloms medicinska invaliditet har beaktat uppgifter om mental uttröttbarhet (fatigue) och nedsatt språklig inläring. Johan Träff har möjligen därmed, som If har gjort gällande, inbegripit besvär som inte uttryckligen omfattas av Alexandra Lindbloms talan. Nedsatt språklig funktion är inte föremål för tingsrättens prövning.

Å andra sidan har Johan Träff angett att skälet till att Alexandra Lindblom hade nedsatt språklig inlärningsförmåga efter olyckan berodde på ett försämrat arbetsminne. Det torde avse en påverkan på minnesförmågan. Oklarheten om Johan Träff tagit ställning till en vidare besvärsbild än den som talan i målet rör medför emellertid att hans bedömning av Alexandra Lindbloms invaliditetsgrad får göras med viss försiktighet.

Johan Träff har bedömt att de neurologiska besvären motsvarar 12 procent medicinsk invaliditet, till skillnad från 10 procent som If har godtagit. Han har i huvudsak motiverat sin bedömning med den s.k. droppeffekten. Med droppeffekt avses att ett trauma ger en större effekt/svårare besvär för en person som vid skadetillfället led av besvär, än vad som hade varit fallet om traumat hade drabbat en besvärsfri person.

Det är genom journalanteckningar utrett att Alexandra Lindblom vid tiden för trafikolyckan hade likartade besvär som efter trafikolyckan med orkeslöshet, koncentration, uppmärksamhet, huvudvärk, trötthet, illamående och yrsel. Samma besvär har kvarstått efter trafikolyckan. Alexandra Lindblom hade därutöver en ADHD/ADD-problematik och icke-skaderelaterade psykiska besvär som enligt Eva-Marie Laurén kunde bedömas uppgå till en medicinsk invaliditet om fem procent. De icke skaderelaterade besvären kan sägas ha varit sådana att Alexandra Lindblom varit särskilt sårbar för trauman. Enbart den omständigheten att en ökad sårbarhet förelegat före trafikolyckan medför emellertid inte en konstaterad droppeffekt.

Till stöd för sin slutsats att en droppeffekt förelegat har Johan Träff tagit utgångspunkt i bl.a. resultaten av de neuropsykologiska bedömningarna.

Vad gäller Alexandra Lindbloms minnesförmåga och språkliga förmåga var den språkliga förmågan vid den neuropsykologiska bedömningen 2008 signifikant lägre än hennes perceptuella förmåga. Arbetsminnet indexerades till 97 i jämförelse med ett konfidensintervall (ungefär normalintervall) 90–105.

Resultaten ska jämföras med bedömningen 2011 då resultatet på minnesuppgiften kom inom normalzonen och svårigheter framkom främst med språklig inläring.

Vid bedömningen 2014 var den språkliga funktionen klart under genomsnittet och långtidsminnet nedsatt. Birgitta Johansson, som gjort bedömningen 2014, har angett att det nedsatta långtidsminnet skulle kunna vara en effekt av olyckan, men också kunna vara en anledning till att det även innan olyckan fanns en nedsatt språklig funktion. Långtidsminnet testades inte före trafikolyckan. Vid arbetsminnestest presterade Alexandra Lindblom sämre 2014 än 2008.

Resultaten av de neuropsykologiska bedömningarna vad gäller minnesförmåga påvisar, såvitt kan bedömas, inte någon tydlig droppeffekt som kan motivera en högre medicinsk invaliditetsgrad än de 10 procent för neurologiska besvär som If har godtagit.

Det framgår av journalanteckningar att Alexandra Lindblom i mars 2009 återgick till sin vardag. Hon gick i skolan i en mindre klass med stöd av specialpedagog under två till fyra timmar per dag, hon hade i maj 2009 en bättre skolnärvaro än före trafikolyckan och fortfarande i oktober 2009 gick hon i skolan, om än med hög frånvaro. Anteckningarna synes inte påvisa en tydlig droppeffekt.

Sammantaget ger den medicinska utredningen inte ett starkt stöd för en sådan droppeffekt som Johan Träff gett uttryck för.

Mot Johan Träffs bedömning i denna del står Håkan Perssons bedömning. Enligt honom överstiger de skadebetingade kognitiva besvären med minnesförsämringar och

koncentrationssvårigheter inte fem procent. Den medicinska utredningen ger stöd åt de skäl som hans uppfattning baseras på. Enligt den hade Alexandra Lindblom liknande besvär med koncentrationsproblem före trafikolyckan. Vid kartläggning 2011 upplevde hon fortsatt vissa problem med uppmärksamhet och vid arbetsminnestest 2013 presterade hon ett resultat inom normalzonen, om än i den nedre delen. Vad gäller den uttalade tröttheten har Håkan Persson hänvisat till Alexandra Lindbloms dokumenterade besvär före trafikolyckan. Det finns inte anledning att ifrågasätta Håkan Perssons medicinska bedömning att omfattningen av dessa besvär, om de vore neurologiska, skulle motsvara en invaliditetsgrad om 20 procent. Håkan Persson har mot den bakgrunden bedömt att det inte finns någon klar droppeffekt av de skadebetingade besvären.

Sammanfattningsvis har Alexandra Lindblom genom sin bevisning inte styrkt att de neurologiska besvären överskrider 10 procent. Vid en sådan bedömning har Alexandra Lindblom inte ifrågasatt att den kumulerade invaliditetsgraden för ortopediska och neurologiska besvär motsvarar 17 procent. Även i denna del ska Alexandra Lindbloms talan därför avslås.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång i målet ska Alexandra Lindblom ersätta If dess rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

ÖVERKLAGANDE, se bilaga 3 (TR-02)

Överklagande ska ha kommit in till tingsrätten senast den 10 december 2020 och ställas till Hovrätten för Västra Sverige. Prövningstillstånd krävs.

Jennie Mellbin

Cecilia Hennig

Filip Engström

Inkomståret 2014

Inkomst som oskadad

Inkomst 309 880
(25 400 x 12,2)

Avgår egen inkomst

Försäkringskassan 95 460

---

95 460

Inkomstförlust**214 420****Inkomståret 2015**

Inkomst som oskadad

Inkomst 309 880
(25 400 x 12,2)

Avgår egen inkomst

Försäkringskassan 96 601

---

96 601

Inkomstförlust**213 279****Inkomståret 2016**

Inkomst som oskadad

Inkomst 309 880
(25 400 x 12,2)

Avgår egen inkomst

Försäkringskassan 97 464

---

97 464

Inkomstförlust**212 416****Inkomståret 2017***Inkomst som oskadad*

Inkomst

(29 000 x 12,2)	353 800
<i>Avgår egen inkomst</i>	
Försäkringskassan	<u>100 613</u>
	100 613
Inkomstförlust	253 187
Inkomståret 2018	
<i>Inkomst som oskadad</i>	
Inkomst	
(29 000 x 12,2)	353 800
<i>Avgår egen inkomst</i>	
Försäkringskassan	<u>106 470</u>
	106 470
Inkomstförlust	247 330
<hr/>	
TOTAL INKOMSTFÖRLUST ÅREN 2014-2018	1 140 632

Inkomståret 2011

Inkomst som oskadad

Inkomst	292 800
(24 000 x 12,2)	

Avgår egen inkomst

0

0

Inkomstförlust**292 800****Inkomståret 2012**

Inkomst som oskadad

Inkomst	292 800
(24 000 x 12,2)	

Avgår egen inkomst

Försäkringskassan	88 700
-------------------	--------

88 700

Inkomstförlust**204 100****Inkomståret 2013**

Inkomst som oskadad

Inkomst	292 800
(24 000 x 12,2)	

Avgår egen inkomst

Försäkringskassan	94 381
-------------------	--------

94 381

Inkomstförlust**198 419****Inkomståret 2014**

Inkomst som oskadad

Inkomst	292 800
---------	---------

(24 000 x 12,2)

Avgår egen inkomst

Försäkringskassan

95 460

95 460

Inkomstförlust

197 340

Inkomståret 2015

Inkomst som oskadad

Inkomst

292 800

(24 000 x 12,2)

Avgår egen inkomst

Försäkringskassan

96 601

96 601

Inkomstförlust

196 199

Inkomståret 2016

Inkomst som oskadad

Inkomst

292 800

(24 000 x 12,2)

Avgår egen inkomst

Försäkringskassan

97 464

97 464

Inkomstförlust

195 336

Inkomståret 2017

Inkomst som oskadad

Inkomst

320 860

(26 300 x 12,2)

Avgår egen inkomst

Försäkringskassan

100 613

	<u>100 613</u>
Inkomstförlust	220 247
Inkomståret 2018	
<i>Inkomst som oskadad</i>	
Inkomst (26 300 x 12,2)	320 860
<i>Avgår egen inkomst</i>	
Försäkringskassan	<u>106 470</u>
	106 470
Inkomstförlust	214 390
<hr/>	
TOTAL INKOMSTFÖRLUST ÅREN 2011-2018	1 718 831

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se